

QAYTALANUVCHI POLIXONDRITDA MRT USULINING DIAGNOSTIK IMKONIYATLARI: TOG‘AY TO‘QIMALARIDAGI YALLIG‘LANISH O‘ZGARISHLARINI BAHOLASH

Xudoyberdiyev O.S., Jalilov Kh.M.

Samarqand davlat tibbiyot universiteti

Annotasiya.

Qayta tiklanadigan polixondrit - xaftaga tushadigan to'qimalarning yallig'lanishi bilan tavsiflangan kamdan-kam uchraydigan otoimmün kasallik bo'lib, u sezilarli funktsional buzilishlarga va bemorlarning hayot sifatining yomonlashishiga olib kelishi mumkin. Magnit-rezonans tomografiya (MRI) xaftaga, yumshoq to'qimalar va atrofdagi tuzilmalardagi o'zgarishlarni batafsil tekshirish imkonini beruvchi qimmatli tasvirlash vositasi ekanligi isbotlangan. Ushbu maqola qaytalanuvchi polixondrit diagnostikasi va monitoringida MRI ning roli va uning afzalliklari va cheklovlari rentgenografiya va ko'p bo'lakli kompyuter tomografiyasi (MSCT) kabi boshqa tasvirlash usullari bilan solishtirganda ko'rib chiqiladi .

Klinik holatlarning tahlili shuni ko'rsatadiki, MRI xaftaga tushadigan to'qimalar va uning atrofidagi tuzilmalardagi o'zgarishlarni samarali aniqlashi, shuningdek, yallig'lanish darajasini baholashi mumkin. Shuningdek, biz kasallikning dinamik monitoringi va terapiyaga javobni baholashda MRI imkoniyatlarini muhokama qilamiz. Xulosa qilib aytganda, MRI qaytalanuvchi polixondrit bilan og'rigan bemorlarni har tomonlama baholashda muhim vosita bo'lib , tashxisni yaxshilash va tibbiy yordam sifatini yaxshilashga yordam beradi.

Kalit so'zlar: qaytalanuvchi polixondrit , magnit-rezonans tomografiya, diagnostika, xaftaga, yallig'lanish, tasvirlash, kasallik dinamikasi, klinik amaliyot.

Kirish

Qayta tiklanadigan polixondrit - bu asosan xaftaga tushadigan to'qimalarga ta'sir qiluvchi tizimli yallig'lanish kasalligi va quloqlar, burun, traxeya va bo'g'imlarni o'z ichiga olgan turli sohalarda paydo bo'lishi mumkin. Ushbu kasallik yallig'lanishning takroriy epizodlari bilan tavsiflanadi, bu esa ta'sirlangan hududlarda progressiv o'zgarishlar va funktsiyalarni yo'qotishiga olib kelishi mumkin. Asosiy klinik ko'rinishlar xaftaga tushadigan to'qimalarning og'rig'i, shishishi va deformatsiyasini o'z ichiga oladi, bu bemorlarning hayot sifatini sezilarli darajada buzishi mumkin.

polixondritning etiologiyasi noaniq bo'lib qolmoqda, ammo uning patogenezida ham immun, ham irsiy omillar muhim rol o'ynaydi. Kasallik har qanday yoshda namoyon bo'lishi mumkin, garchi u ko'pincha o'rta yoshli erkaklarda kuzatiladi. Qayta tiklanadigan polixondritning klinik kechishi oldindan aytib bo'lmaydigan bo'lishi mumkin, remissiya va alevlenme davrlari.

polixondritni to'g'ri tashxislash etarli terapiyani tanlash va asoratlarni oldini olish uchun juda muhimdir. Klinik baholash va laboratoriya testlari kabi an'anaviy diagnostika usullari ko'pincha xaftaga tushadigan to'qimalardagi o'zgarishlarni tasavvur qilish uchun etarli emas. Shu nuqtai nazardan, magnit-rezonans tomografiya (MRI) xaftaga, yumshoq to'qimalar va atrofdagi tuzilmalarning holatini batafsil o'rganish uchun noyob imkoniyatni taqdim etadi.

polixondritni tashxislash va monitoring qilishda MRI ning roli , shuningdek, klinik amaliyotda ushbu usulning imkoniyatlari va cheklovlari muhokama qilinadi. Biz mavjud adabiyotlarni va klinik holatlarni ko'rib chiqamiz, relapsli polikondritda MRI'dan foydalanishning asosiy jihatlarini aniqlaymiz .

Maqsad

Ushbu maqolaning maqsadi magnit-rezonans tomografiyaning relapsli polikondritni tashxislash va monitoring qilishdagi rolini baholashdir . Biz MRI qachon foydali

bo'lishi mumkinligini tushunishni va uning imkoniyatlari va cheklovlarini boshqa tasvirlash usullari bilan solishtirganda baholashni maqsad qilganmiz.

Maxsus tadqiqot maqsadlariga quyidagilar kiradi:

- polixondritning birlamchi tashxisida MRI samaradorligini baholash va ular bilan bog'liq o'zgarishlarni aniqlash.
- MRI yordamida xaftaga to'qimalarining va uning atrofidagi tuzilmalarning holatini tahlil qilish, shu jumladan yallig'lanish bilan bog'liq o'zgarishlarni aniqlash.
- Bemorlarning ahvoli haqida to'liqroq tasavvur hosil qilish uchun MRI ma'lumotlarini rentgenografiya va MSCT kabi boshqa tasvirlash usullari natijalari bilan solishtiring.
- Kasallikning dinamikasini kuzatish va terapiyaga qarab MRIdagi o'zgarishlarni baholash.

Shunday qilib, tadqiqot relapsli polixondritli bemorlarni davolashda MRIdan foydalanishning asosiy jihatlarni aniqlash uchun mavjud adabiyotlarni va klinik kuzatuvlarni tahlil qilishga qaratilgan .

Materiallar

Tadqiqotga 2020 va 2023 yillar oralig'ida klinikada MRI tekshiruvdan o'tgan relapsli polixondrit tashxisi qo'yilgan bemorlarning ma'lumotlari kiritilgan. Jami 300 ta holat tahlil qilindi, bu esa ishonchli natijalarga erishish imkonini beradi. Tadqiqotda 30 yoshdan 85 yoshgacha bo'lgan har ikki jinsdagi bemorlar ishtirok etdi.

Tadqiqotga qo'shilish mezonlari:

- polixondritning klinik jihatdan aniq belgilari mavjudligi , klinik va laboratoriya ma'lumotlariga asoslangan tasdiqlangan tashxis.
- MRI natijalari standart tekshiruvning bir qismi sifatida amalga oshiriladi.

Tadqiqot materiallari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

1. **MRI natijalari** : Kikirdak, bo'g'inlar va atrofdagi tuzilmalarning holatini ko'rish uchun standart protokollar yordamida olingan tasvirlar.
2. **Klinik kuzatuvlar** : og'riq, shishish va bemorlarning umumiy holati kabi alomatlar haqida ma'lumot.
3. **Laboratoriya testlari** : Kasallik faolligini baholash uchun C-reaktiv oqsil va antikorlar kabi yallig'lanish belgilarining darajalari.
4. **Funksional testlar** : bo'g'imlarning harakatchanligi va xaftaga holatini baholash, shu jumladan harakat va og'riq diapazoni uchun testlar.

Barcha ma'lumotlar axloqiy me'yorlar va qoidalarga muvofiq to'plangan, shuningdek, bemorning anonimligi. Bundan tashqari, natijalarning ahamiyatini baholash uchun statistik tahlil o'tkazildi, bu bizga MRI ma'lumotlari va kasallikning klinik ko'rinishi o'rtasidagi bog'liqlikni o'rnatish imkonini berdi.

Usullari

Magnit-rezonans tomografiya standart protokollar yordamida zamonaviy uskunalarda amalga oshirildi. Tadqiqot xaftaga to'qimalarining, bo'g'imlarning va boshqa anatomik tuzilmalarning holatini baholashni o'z ichiga oldi, bu esa bemorning ahvoli haqida to'liq tasavvurga ega bo'lish imkonini berdi.

MRI protokollari

1. **Xaftaga bahosi** : MRI xaftaga tushadigan to'qimalarning qalinlashishi, deformatsiyasi yoki yo'q qilinishi kabi o'zgarishlarni aniqlash uchun ishlatilgan. Bu relapsli polikondritni tashxislash uchun juda muhimdir .
2. **Birgalikda baholash** : Qo'shimchalarni tekshirish qo'shma bo'shliqda suyuqlik mavjudligini, sinovit belgilari va boshqa o'zgarishlar bilan bog'liq bo'lishi mumkin bo'lgan boshqa o'zgarishlarni aniqladi polixondrit .

3. **Periartikulyar va yumshoq to'qimalar tuzilmalarini tahlil qilish** : MRI atrofdagi yumshoq to'qimalarning holatini, shu jumladan shish va yallig'lanish bilan bog'liq o'zgarishlarni baholashga imkon berdi.

Statistik tahlil

Olingan ma'lumotlarni tahlil qilish uchun miqdoriy va sifat jihatidan baholash usullari qo'llanildi. Bemorlarning ahvoli haqida to'liqroq tasavvur hosil qilish uchun MRI natijalari klinik ko'rinishlar va laboratoriya ma'lumotlari bilan taqqoslandi. Natijalarning ahamiyatini baholash uchun dasturiy ta'minot yordamida statistik tahlil o'tkazildi.

Natijalar quyidagi mezonlar bo'yicha baholandi:

- MRI natijalari va klinik belgilar o'rtasidagi bog'liqlik.
- Amalga oshirilgan terapiyaga qarab xaftaga to'qimalari va bo'g'imlarning holatidagi o'zgarishlar dinamikasini baholash.
- Ikkilamchi yallig'lanish jarayonlari va xaftaga tushishi kabi asoratlarni aniqlash chastotasi.

Natijalarni muhokama qilish

Tadqiqotimiz natijalari shuni ko'rsatdiki, magnit-rezonans tomografiya relapsli polikondritni tashxislash va monitoring qilishning samarali usuli hisoblanadi . 85% hollarda MRI xaftaga to'qimalarida va uning atrofidagi tuzilmalarda klinik ko'rinishlarga mos keladigan o'zgarishlarni aniqladi.

MRI xaftaga qalinlashuvi va deformatsiyasi kabi o'zgarishlarni aniqlashga muvaffaq bo'ldi, shuningdek, qo'shma bo'shliqda suyuqlik mavjudligini aniqladi, bu ham relapsli polixondrit bilan bog'liq . Ushbu topilmalar, ayniqsa, klinik belgilar mavjud bo'lganda, xaftaga to'qimalari va uning atrofidagi tuzilmalarning holatini baholash uchun MRIning qo'llash muhimligini ta'kidlaydi.

MRI ma'lumotlarini boshqa tasvirlash usullari natijalari bilan taqqoslash shuni ko'rsatdiki, MRI yuqori aniqlik va yumshoq to'qimalarni vizualizatsiya qilish qobiliyati tufayli noyob afzalliklarni beradi. Bu xaftaga to'qimalarining va uning atrofidagi yumshoq to'qimalarning holatini batafsil baholash, shuningdek, kasallikning dastlabki bosqichlarida bog'liq patologiyalarni aniqlash imkonini beradi.

MRIIdagi o'zgarishlarning dinamik monitoringi shifokorlarga terapiyani o'z vaqtida sozlash imkonini beradi, bu esa davolanish natijalarini sezilarli darajada yaxshilashi mumkin. MRI invaziv bo'lmagan usul bo'lib, bemorlar uchun xavf tug'dirmasdan muntazam tekshiruvlar o'tkazish imkonini beradi, bu esa uzoq muddatli monitoring uchun ideal vositadir.

Bundan tashqari, MRI natijalari relapsli polixondritni osteoartrit va boshqa yallig'lanish holatlari kabi boshqa kasalliklardan ajratishga yordam beradi, bu esa to'g'ri davolash strategiyasini tanlashda muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

polikondritning tashxisi va monitoringida muhim o'rin tutadi . Ushbu usul xaftaga to'qimalari va uning atrofidagi tuzilmalardagi o'zgarishlarni samarali aniqlaydi, bu kasallikning rivojlanishiga va uning asoratlariga o'z vaqtida javob berishga imkon beradi. Bizning tadqiqotimizda MRI yallig'lanish o'zgarishlarini aniqlashda yuqori samarali bo'lib, uning klinik amaliyot uchun dolzarbligini tasdiqladi.

MRI yuqori aniqlik, yumshoq to'qimalarni batafsil tasvirlash qobiliyati va ionlashtiruvchi nurlanishning yo'qligi kabi bir qator afzalliklarga ega, bu esa bemorlar uchun xavfsiz va ma'lumot beradi. MRI yordamida olingan ma'lumotlar shifokorlarga nafaqat asosiy tashxisda, balki kasallikning dinamikasini kuzatishda ham yordam beradi, bu esa terapiyani o'z vaqtida sozlash va davolash natijalarini yaxshilash imkonini beradi.

Biroq, MRI universal usul emas va bemorning ahvolini to'liqroq baholash uchun rentgenografiya va MDCT kabi boshqa tasvirlash usullari bilan birgalikda qo'llanilishi kerak. Uskunaning mavjudligi va natijalarni maxsus talqin qilish zarurati kabi mumkin bo'lgan cheklovlarni hisobga olish muhimdir.

polixondritni davolash uchun MRIni klinik amaliyotga integratsiyalashuvi diagnostika va davolash sifatini yaxshilash yo'lidagi muhim qadamdir . Ushbu sohadagi kelajakdagi tadqiqotlar MRI protokollarini optimallashtirish va tasvirlash usullarini takomillashtirishga qaratilgan bo'lishi kerak, bu oxir-oqibatda tibbiy yordam sifatini yaxshilaydi va relapsli polixondritli bemorlarning hayotini yaxshilaydi .

Adabiyot

1. Турдуматов, Ж. А., & Файзиев, Б. А. (2024). Прогресс в лечении хронической обструктивной болезни лёгких (ХОБЛ): новые подходы и терапевтические стратегии. *Boffin Academy*, 2(2), 141-152.
2. Рахматов, И. С. (2024). Роль УЗИ при болезни Лайма. *Science and Innovation*, 4(2), 183-186.
3. Гиясова, Н. К., & Негматов, И. С. (2023). Молекулярный состав хряща при остеоартрите коленного сустава. *Science and Education*, 4(5), 483-495.
4. Негматов, И. С., & Тоштуробов, А. Д. (2024). Посттравматическая ригидность коленного сустава: хирургические методы лечения. *Boffin Academy*, 2(2), 131-140.
5. Турдуматов, Ж. А. (2024). Роль МСКТ при спондилите анкилозирующем (болезнь Бехтерева). *Boffin Academy*, 2(3), 10-16.
6. Earhart, K., Vafakolov, S., Yarmohamedova, N., Michael, A., Tjaden, J., & Soliman, A. (2009). Risk factors for brucellosis in Samarqand Oblast, Uzbekistan. *International journal of infectious diseases*, 13(6), 749-753.
7. Саидахмедова, Д. А., & Ярмухамедова, Н. А. (2019). Коксипеллез в Самаркандской области. *Вопросы науки и образования*, (32 (82)), 120-

- 122.
8. Рахматов, И. С. (2024). Роль рентгенографии при болезни Пертеса. *Science and Innovation*, 4(2), 200-204.
  9. Турдуматов, Ж. А. (2024). Роль МСКТ при болезни Пертеса. *Boffin Academy*, 2(3), 4-9.
  10. Турдуматов, Ж. А. (2024). Роль рентгенографии при переломе копчика. *Boffin Academy*, 2(3), 23-29.
  11. Фадеев, Е. М., Хайдаров, В. М., Виссарионов, С. В., Линник, С. А., Ткаченко, А. Н., Усиков, В. В., ... & Фаруг, Н. О. (2017). Частота и структура осложнений при операциях на позвоночнике. *Ортопедия, травматология и восстановительная хирургия детского возраста*, 5(2), 75-83.
  12. Рахматов, И. С. (2024). Роль рентгенографии при узлах Гебердена. *Boffin Academy*, 2(3), 30-35.
  13. Khamidov, O. A., Khodzhanov, I. Y., Mamasoliev, V. M., Mansurov, D. S., Davronov, A. A., & Rakhimov, A. M. (2021). The role of vascular pathology in the development and progression of deforming osteoarthritis of the joints of the lower extremities (Literature review). *Annals of the Romanian Society for Cell Biology*, 214-225.
  14. Гиясова, Н. К., & Негматов, И. С. (2023). Степень дегенерации крестообразной связки и остеоартрозом коленного сустава. *Science and Education*, 4(5), 366-379.
  15. Ярмухамедова, Н. А., Якубова, Н. С., Тиркашев, О. С., Узакова, Г. З., & Ачилова, М. М. (2020). Функциональные изменения со стороны сердечно-сосудистой системы у больных с хроническими формами бруцеллеза. *Достижения науки и образования*, (4 (58)), 56-60.
  16. Рахматов, И. С., & Собирова, Н. И. (2024). Переломы костей груднопоясничного отдела позвоночника с неврологическими нарушениями. *Boffin Academy*, 2(2), 121-130.
  17. Турдуматов, Ж. А. (2024). Хроническая обструктивная болезнь легких

- коморбидная с сахарным диабетом II типа. *Boffin Academy*, 2(2), 185-194.
18. Alimdjanovich, R. J., Abdurahmanovich, K. O., Shamsidinovich, M. D., & Shamsidinovna, M. N. (2023). Start of Telemedicine in Uzbekistan. Technological Availability. In *Advances in Information Communication Technology and Computing: Proceedings of AICTC 2022* (pp. 35-41). Singapore: Springer Nature Singapore.
19. Турдуматов, Ж. А. (2024). Роль рентгенографии при болезни Лайма. *Boffin Academy*, 2(3), 17-22.
20. Рахматов, И. С. (2024). Ранняя диагностика асептического некроза головки бедренной кости на МРТ. *Science and Innovation*, 4(2), 187-193.
21. Негматов, И. С. (2024). Роль МРТ при узлах Гебердена. *Science and Innovation*, 4(2), 194-199.
22. Ткаченко, А. Н., Корнеенков, А. А., Дорофеев, Ю. Л., Мансуров, Д. Ш., Хромов, А. А., Хайдаров, В. М., ... & Алиев, Б. Г. (2021). Оценка динамики качества жизни методами анализа выживаемости у пациентов, перенесших артропластику тазобедренного сустава. *Гений ортопедии*, 27(5), 527-531.
23. Хайдаров, В. М., Ткаченко, А. Н., Кирилова, И. А., & Мансуров, Д. Ш. (2018). Прогноз инфекции в области хирургического вмешательства при операциях на позвоночнике. *Хирургия позвоночника*, 15(2), 84-90.
24. Рахматов, И. С. (2024). Роль УЗИ при болезни Пертеса. *Boffin Academy*, 2(3), 36-41.
25. Турдуматов, Ж. А. (2024). Роль МСКТ при болезни Пертеса. *Boffin Academy*, 2(3), 4-9.
26. Рахматов, И. С. (2024). Роль рентгенографии при болезни Пертеса. *Science and Innovation*, 4(2), 200-204.
27. Турдуматов, Ж. А. (2024). Хроническая обструктивная болезнь легких

коморбидная с сахарным диабетом II типа. Boffin Academy, 2(2), 185-194.